

Bevarandeplan för Natura 2000-område Västermyr

SE 0420278

pSCI, beslutat av EU-kommissionen 2004-12

SCI fastställt av Regeringen 2000-07

Bevarandeplan kungjord av Länsstyrelsen i Skåne län 2005-12-16

Kommun : Osby

Läge : Ca 15 km NO om Osby tätort

Markägare : Enskilda

Areal : 330,6 ha

Västermyr är förutom ett Natura 2000-område också;

- med i Naturvårdsprogrammet för naturvärde
- av Riksintresse för naturvård
- med i Våtmarksinventeringen (04D2J01)

Vad betyder Natura 2000?

Natura 2000-områdena ska bidra till att skyddsvärda naturtyper och arter får ett långsiktigt bevarande. Att en mark brukas på ett lämpligt sätt är i många fall en förutsättning för att skyddsvärda naturtyper och arter ska kunna bevaras.

Bevarandeplanen ska peka ut naturvärdena för ett område och beskriva vad som krävs för att värdena långsiktigt ska finnas kvar.

Naturtyper och arter enligt Natura 2000

Områdets naturtyper (se tabell 1 och bilaga 1) konstaterades vid fältbesök 1983 och 1984 av Ekologgruppen (Johan Krook och Åke Widgren).

Tabell 1. Västermyrs naturtyper med arealer 1999, Natura 2000-arter och Natura 2000-koder inom parentes

Naturtyp	Areal (ha)
*Högmossar (7110)	259,8
*Skogsbevuxen myr (91D0)	32,7
Öppna svagt välvda mossar, fattigkärr, intermediära kärr och gungflyn (7140)	16,9
Dystrofa sjöar (3160)	0,2
Degenererade högmossar (7120)	0,1
Total areal naturtyper	309,7
* prioriterad natyrtyyp enligt Natura 2000	
Arter	
Orre, <i>Tetrao tetrix tetrix</i> (A409)	
Spillkråka, <i>Dryocopus martius</i> (A236)	
Tjäder, <i>Tetrao urogallus</i> (A108)	

Bevarandesyfte och bevarandemål

Det övergripande bevarandesyftet är att upprätthålla ovan nämnda naturtyper i gynnsam bevarandestatus inom den biogeografiska regionen.

För Västermyr innebär detta följande bevarandemål:

Areal

Våtmarker

- Naturtypen Högmossar (7110) ska omfatta minst 250 ha.
- Naturtypen Öppen svagt välvda mossar, fattigkärr, intermediära kärr och gungflyn (7140) ska omfatta minst 16 ha
- Naturtypen Dystrofa sjöar (3160) ska omfatta minst 0,2 ha

Skogsmarker

- Naturtypen Skogsbevuxen myr (91D0) ska omfatta minst 30 ha

Struktur och funktion

Våtmarker

- Røjningar sker i åtminstone det f.d. brandhärjade området för att gynna fågellivet.
- Naturtypen Degenererande högmossar (7120) ska restaureras till högmosse (7110).
- Fuktighetsgraden på myren ökas genom t.ex. att diken på högmossen täpps igen.

Skogsmarker

- Gamla och grova träd samt död ved i form av högstubbar, lågor hålträd och torrakor ska finnas kvar.

Typiska arter

Våtmarker

- De för Naturtypen Högmossar (7110) typiska fåglarna ljunpipare och storspov ska finnas i området och gynnas så att fortsatta häckningar ska ske.
- De för Naturtypen Högmossar (7110) typiska växterna tuvull, vitag, rundsileshår och kallgräs ska förekomma i livskraftiga populationer i området.
- De för Naturtypen Högmossar (7110) typiska mossorna flytvitmossa, rubinvitmossa och praktvitmossa ska förekomma i livskraftiga populationer i området.
- De för Naturtypen Öppen svagt välvda mossar, fattigkärr, intermediära kärr och gungflyn (7140) typiska mossorna uddvitmossa och sotvitmossa ska förekomma i livskraftiga populationer i området.

Skogsmarker

- De för Naturtypen Skogsbevuxen myr (91D0) typiska fåglarna spillkråka, järpe och tjäder ska förekomma i livskraftiga populationer i området.
- Den för Naturtypen Skogsbevuxen myr (91D0) typiska mossan mörk husmossa ska förekomma i livskraftiga populationer i området.

Natura 2000-arter

- Tjädern och orren ska förekomma både som häckande och spelande inom området.
- Spillkråkan ska förekomma regelbundet inom området.
- Öppna ytor och luckiga skogar bibehålls i området för att gynna deras fortsatta framtid inom området.
- Lövandelen i skogen bibehålls för att gynna bl.a. spillkråkan och orren. Även järpen gynnas av lövskog.
- Äldre tallar med en stamdiameter över 40 cm bibehålls för att gynna tjädern och spillkråkan.
- Den del av högmossen som orren lever i hålls öppen för att gynna orren.

Framtida uppföljning av planen kan medföra att nuvarande bevarandemål ändras och att nya mål läggs till.

Beskrivning

Områdesbeskrivning

I Osby kommun längst upp i nordöstra delen av Skåne och på gränsen till Småland ligger Västermyr och Vysslemyr. De två myrarna angränsar helt till varandra, endast skilda av en smal väg. Västermyr i nordost och Vysslemyr i sydväst, utgör ett myrkomplex som är Skånes största sammanhängande myrområde med en sammanlagd yta på ca 700 ha. Myren har höga såväl, botaniska som zoologiska naturvärden.

Myrkomplexet består huvudsakligen av svagt välvda mossar, glest bevuxna med tall och björk. Blöthetsgraden varierar stort. Mosseplanen är uppdelad i tuvor och höljor och på vissa delar dominerar lösbottnpartier.

Landskapet dominerar av skogsmark, en del åker- och betesmark finns vid Svinöns gyl. Landskapet beskrivs som skogsbygd i furuskogarnas område enligt Campbell på 1700-talet. Tall var det dominerade barrträdet. Gran var på 1800-talet illa omtyckt i trakten och folk luckrade ofta bort dem. Nu är dock graninslaget i form av planteringar stort i landskapet.

Myren är speciell då den påverkats av bränder i sen tid, vilka har påverkats vegetationens sammansättning. Storlek, orördhet, mångformighet och representativitet är fyra tunga naturvårdskriterier, som är väl uppfyllda på Vyssle- och Västermyr. Myrkomplexet är det största sammanhängande myrområdet i Skåne samtidigt som de mänskliga ingreppen är ganska små och lokalt begränsade. Myren är också mycket mångformig och hyser flera för regionen representativa och artrika vegetationstyper som t.ex. i Svarta ådra och i en liten höljegöl. Även de äldre mer naturskogsliknande fastmarksholmarna är viktiga ur natursynpunkt.

Myrarna ligger inom gnejsregionen i ett område som är mycket flackt. Berggrunden överlagras av en näringsfattig urbergsmorän men stråk med hypertit finns. Hypertiten är en rik diabasbergart som ofta ger upphov till en rikare flora. Medeltorvsdjupet i myrarna är 4,1 m och torvens humifieringsgrad är 6,2 (von Posts humifieringskala mellan 1-10, där 10 är den mest förmultnade torven).

Då alla mossar får sin näring och sitt vattenbehov endast från nederbörden har det fuktiga klimatet en stor betydelse för mossarnas betingelser. Under det senaste århundradet har dock myrar fått mycket näringsämnen som t.ex. kväve via den sura nederbörden. Det regnar mycket i området, årsmedelnederbörden ligger mellan 700 och 800 mm /år. För att ingen egentlig skog skall utbildas på mosseplanet krävs det en relativt stabil och hög grundvattenyta i mossen. På skogsmosseytor fluktuerar grundvattnet mer. Västermyr och Vysslemyr ingår i Helgeåns vattensystem och dräneringsriktningen är till Rumperödsån i SV och i S och till Rönnebodaån i SO. Dräneringen sker delvis genom grävda diken, så är det t.ex. i sydspetsen av Vysslemyr.

Torvtäkter ca 50 år gamla, finns också här liksom i nordöstra delen av Västermyr. De anses inte ha någon negativ påverkan på området idag. Dikena på högmossen däremot utgör ett allvarligt ingrepp. Det finns både gamla igenvuxna diken och nyare breda diken bl.a. längs den västra kanten av båda myrarna och i Vysslemyrs sydspets. Laggkärret runt en stor del av Västermyr är mer eller mindre bortdikade.

Naturliga öppna vattenytor finns på enstaka platser på både Västermyr och Vysslemyr. I den södra delen av Västermyr finns ett välutvecklat system med höljor och tuvor men det förekommer även på andra ställen.

Det finns spår som tyder på att människor levt i myrens närhet sedan ett tusental år tillbaka. På Buhrmans karta från 1684 ser man myrarna. En kavelbro är markerad, vilket innebär att vägen genom Västermyrs södra delar har gamla anor. I nordost på Västermyr fanns tallskog och i sydväst på Vysslemyr fanns bok och surskog med al. På en karta från 1892 beskrevs landskapet som enformigt med torftig natur med skogsbevuxen mark, talrika mossar och kärr samt ljunghedar. Skogen bestod av tall huvudsakligen men även blandskog med tall och björk, lite lövskog samt lite gran. Ek och al fanns ringa i de norra delarna. På en geometrisk karta från 1767-68 är de västra delarna av Vysslemyr med och den var samfälld mellan byns medlemmar. Runt myren fanns ett flertal odlingslyckor som tillfälligt varit odlade och sedan blivit övergivna. Vysslemyrs västra del av Svarta ådra var en del av Hamsarp inägomark och det var troligen ängsmark som slåtrades.

Västermyr och den nordöstra delen av Vysslemyr har härjats av några stora bränder som har satt sin prägel på området. Den första branden, kallad Loshultsbranden, började den 12 juni 1921 och den startades av en gnistbildning från tåget på linjen Älmhult-Kristianstad. En storm förvärrade branden som pågick hela sommaren och hösten. Först när vinterfrost slog in så upphörde branden. Västermyr blev så eldhärjad att fastmarksholmar skalades av så att endast grus och sten återstod och i de nordvästra delarna av Västermyr blev torvtäcket så urgröpt att en kärrartad vegetation uppstod efter branden.

1982 kom den en annan stor brand som då drabbade de nordvästra delarna av Västermyr. Då drabbades inte hydrologin nämnvärt. Västermyr har också drabbas av mindre bränder 1843 och i början av 1990-talet.

Naturtyper

Vyssle- och Västermyr är ett omväxlande myrkomplex som består av vidsträckta ombrogena mosseplan som är tydligt höjda över omgivningen samt skogsmosseytor, laggkärr och dråg. Laggarna och drågen utgör endast ca. 10% av hela arealen, resten domineras stort av högmossen. Anmärkningsvärt är det stora dråget Svarta ådra som sannolikt är den största av sitt slag i Skåne. En annan intressant del är det

grundvattenbetingade och artrika skogskärret ute på Västermyr. Bland de många fastmarksholmarna finns det några med naturskogskaraktär.

Några ovanligare växter som hittats är kallgräs, sumpstarr, myrlilja och skvattram. På Västermyr finns en gammal uppgift om krypfloka. Pors och rostvitmossa (*Sphagnum fuscum*) som är en av de vanligaste torvuppbyggande vitmossorna i sydöstra Sverige, finns spridd i tuvvegetationen över större delen av myren.

Bränderna har medfört förändringar i den ursprungliga vegetationen genom att andra brandgynnade arter har tagit över. Mjölön täckte tusentals m² men när skogsvegetationen åter slöt sig konkurrerades den ut av lingon. Nu finns arten inte alls kvar. Plattlummer och mattlummer är andra gynnade arter. Dessa arter finns kvar men i mindre antal. En kärrartad vegetation vandrade in i de urgröpta delarna av nordvästra Västermyr med arter som myrlilja, vitag, kallgräs och sumpstarr. I de avbrunna laggkärren skede en viss eutrofiering (ökning av näringshalten) som gynnade hirsstarr och nålstarr. Nålstarr anses ha försvunnit nu men hirsstarr finns kvar. Idag uppvisar varken högmossen eller laggarna några tydliga tecken från branden.

Högmossar (7110)

Mosseplanet är mycket mosaikartad där naturtyperna har mer eller mindre flytande övergångar i varandra och det är svårt att avgränsa de olika naturtyperna. Den största delen av mosseplanen utgörs av rismosse med tuvig risvegetation. Arter som finns här är bl.a. ljung, klockljung, tuvull, tuvsäv, tranbär, hjortron, odon, blåbär, kråkris. Dominerande mossor är praktvitmossa (*Sphagnum magellanicum*) och rubinvitmossa (*Sphagnum rubellum*). Bland lavarna dominerar släktet *Cladonia*.

Nästan hela mosseplanet har inslag av mer eller mindre små mjukmattehöljor och ett glest trädskikt av lågvuxen tall och björk. Utpräglad höljemosse, där höljorna och dess vegetation upptar större yta än tuvorna finns i Västermyrs södra och norra delar. Här dominerar tuvull men övriga arter som rosling, klockljung, rundsileshår och ängsull finns också. Mossorna är lik den som finns i risvegetationen men ullvitmossa (*Sphagnum tenellum*) och flytvitmossa (*Sphagnum cuspidatum*) tillkommer.

I södra delarna av Västermyr finns ytor med stora lösbotenhöljor med endast vitag och småsileshår.

Man har goda möjligheter att lyssna på orrspel. Nordliga arter som trana, ljungpipare, grönbena hör till Västermyrs häckfåglar. Ljungpiparen kräver ganska kala ytor där sikten är god, och har därför gynnats av att buskar och småträd brann upp 1921. Grönbenan häckar på högmossar och på sankängar. Boet ligger i myrtuvor.

Tranan häckar sparsamt på myrar i barrskogsbälten, i vassar, i igenväxande sankmarker, huvudsakligen i öde trakter. Födan består av växter, säd, insekter, fjolårspotatis och boet byggs av växtdelar.

Skogsbevuxen myr (91D0)

Sammantaget kan man säga att skogen runt myren är mycket rationellt skött. Ofta utgörs den av granplanteringar. Områdena med gran och björk ligger på dikade sankmarker där man har planterat gran med skiftande framgång.

Det finns nästan 80 fastmarksholmar på myrarna, av vilka de flesta är mycket små. Fladöarna, i norra delen av Västermyr är ett exempel. De ingick i det område som brann 1982 och är nu planterad med ung tall. Flertalet av fastholmsöarna hyser en ung tallskog. Några av de eldhärjade holmarna har fått in asp i trädskiktet. Några fastmarksholmar har fått växa fritt sedan branden 1921. Dessa innehåller en olikåldrig blandskog med tall och inslag av björk, asp, och gran. Fältskiktet består av lingonristyp och blåbärsristyp med inslag av kruståtel och mossorna; husmossa (*Hylocomium splendens*), *Diacranum undulatum* och vägmossa (*Pleurozium schreberi*).

Tallarnas höjd och ålder inom den skogsbevuxna myren varierar. I dikningspåverkade kantområden dominerar glasbjörk i trädskiktet, vilket beror på torrläggningseffekten. Mitt ute på södra delen av Västermyr finns ett skogskärrsparti som i vegetation kraftigt avviker från myren i övrigt. Under en björkdominerat trädskikt där även asp ingår, växer arter som missne, brunven, sengröe, kärrsilja, kärrdunört, vattenmåra, strandklo, korallrot och skogsbräken. I öppna vattenpölar finns andmat och i bottenskiktet finns spärrvitmossa (*Sphagnum squarrosum*). Vegetationens sammansättning indikerar att området förses med ett näringsrikare vatten från ett grundvattensflöde än myrens övriga delar, förmodligen för att torvtäcket är tunt här. Norr om Södra Hulta finns trådtåg och hirsstarr enligt Skånes flora.

Järpen, som det finns enstaka exemplar av inom området, vill ha tät skog med föryngring av främst gran och med inblandning av al, björk och asp. Hög markfuktighet och förekomst av surdråg, alkärr och bäckar gynnar arten. Lövträdsandelen i reviret bör överstiga 10% för att området skall accepteras. En viktig och begränsad vinterfödoresurs är alknoppar, alhängen samt björkknopp och i omedelbar anknytning till födan krävs dessutom skydd i form av grantätningar. Järpen är mycket stationär året om inom sitt revir. När ett par har etablerat sig på en plats stannar de där så länge biotopen är intakt. Liksom hos övriga skogshöns är god tillgång på insekter mycket viktig för kycklingarnas överlevnad. Andra intressanta arter som finns på myrarna är morkulla och gröngöling. Morkullan häckar i tät skogsmark med insprängda gläntor. Boet ligger dolt på marken i skuggig skog. Gröngölingens föda består övervägande av myror, och därför vistas den mycket på marken.

I kantskogarna förekommer pärluggla och sparvuggla. 1977 häckade nattskärre på myren.

Norr om södra Hulta, precis utanför Natura 2000 - området, finns en barrskog som är mindre rationellt skött. Några partier är olikåldriga med inslag av lövträd och äldre träd. Det finns också en skogsdunge med vackra odlingsrösen. Vid Södra Hulta, precis utanför Natura 2000 - området, finns en höjd med ädellövskog av ek och bok med inslag av lönn, lind, björk och någon enstaka gran. Skogen är olikåldrig och innehåller en del död ved. Där finns dock inte så många riktigt grova gamla träd. Många träd är rika på epifyter. Fältskiktet är av hedkaraktär med harsyra, blåbär, kruståtel, vårfryle, liljekonvalj och piprör. Inslag av bl.a. ekbräken och hässlebrodd tyder dock på rikare förhållande. Intressanta fynd av plattlummer, knärot och mattlummer finns också.

Dystrofa sjöar (3160)

Två gölar finns i myrkomplexet. Svinöns gyl i sydöstra delen av Vysslemyr är den största. En liten göl i Västermyrs sydvästra del har en vegetationstyp som väl stämmer in på höljegöl. De enda växtarterna är kallgräs, dystarr, dvärgbläddra och flytvitmossa (*Sphagnum cuspidatum*).

Degenererade högmossar (7120)

I Västermyrs östra kant finns ett flertal gamla torvtäkter vilka idag delvis är vattenfyllda, delvis igenvuxna med vanlig fattigkärrsvegetation. Arter som finns är bl.a. gäddnate, bäcknate, dvärgigelknopp, veketåg, löktåg och ryltåg. I norr vid väg 121 finns en liten torvtäkt som sköts enligt ålderdomliga principer, vilken kan fungera som ett levande exempel på hur äldre generationer nyttjade torvmarkerna.

Öppna svagt välvda mossar, fattigkärr, intermediära kärr och gungflyn (7140)

Kärren har sin största utbredning på Vysslemyr. Laggen är intakt där längs hela västra kanten, medan den är bortdikad på Västermyr med undantag från det sydöstra hörnet. Vegetationstypen är överallt extremfattigkärr, med arter som flaskstarr, ängsull, blååtätel, myrlilja, klockljung samt vitmossorna; uddvitmossa (*Sphagnum fallax*) och sotvitmossa (*Sphagnum papillosum*). Ofta domineras laggarna av antingen flaskstarr eller ängsull, medan drågens mest karaktäristiska och dominerande art är myrlilja. I nordvästra delen av Västermyr förekommer ett dråglignande kärr, som eventuellt har bildats i samband med den stora branden 1921. I ett område på södra Västermyr, finns övergångstyper mellan mosse och extremfattigkärr. Kärrarter som myrlilja, ängsull, olika starrar och uddvitmossa (*Sphagnum fallax*) samsas med mossväxterna ljung, kråkris, praktvitmossa (*Sphagnum magellanicum*) och rubinvitmossa (*Sphagnum rubellum*).

Natura 2000-arter

Orre

Troligen finns Skånes största spelplats för orre på Väster- och Vysslemyr, ca 15 spelande tuppar fanns 2002. Orren är de öppna markernas skogshöna och den är knuten

till hedar och mossar samt i tidiga successionsstadier efter kalhyggen och skogsbränder. Högmossen (7110) är en favoritplats för orren. Insekter, björkknoppar och t.ex. blåbärsblom är viktiga födomedel för deras överlevnad. De vill ha lövrika, luckiga och flerskiktade skogar. Arten är en stannfågel och rör sig normalt inom ett hemområde i storleksordningen 25-75 km².

Under 1800-talet förekom orren ofta på de stora ljunghedar som då fanns i södra Sverige. I takt med att skogsarealen ökat och ljunghedarna försvunnit har orren minskat. Negativt för orren har även varit försvinnandet av skogsbetet, genom att skogen blivit allt tätare och därigenom allt sämre som födosöksmiljö.

De stora brandfält med efterföljande lövuppslag som förr var vanliga är mycket gynnsamma för orren. Dessa områden saknas numera nästan helt eftersom naturliga bränder som regel snabbt blir släckta. I viss mån har orren fått en alternativ boplats i det storskaliga kalhyggesbruket, men med det undantaget att det efterföljande lövuppslaget som regel röjs och gallras bort och ersätts med barrträd.

Numera missgynnas orren troligen eftersom dagens hyggen har mindre areal och dessutom inte är lika öppna som tidigare. I södra Sverige är omloppstiden för hyggen och ungskogar alltför kort för att kunna hysa livskraftiga bestånd. Skogarna i södra Sverige är dessutom alltför täta för att passa orren. Lövträdsandelen (främst björk) bör öka i de flesta skogsmarker.

Spillkråka

Spillkråkan födosöker hästmyror lågt i träd, på stubbar m.m. och de häckar helst i grov asp, tall och bok. För att de skall häcka måste stamdiametern i brösthöjd överstiga 30 cm för asp och 40 cm för tall. Inom naturtypen Skogsklädda myr (91D0) finns spillkråkan mest.

Spillkråkan är en viktig nyckelart då de årligen producerar ett stort antal bohål lämpligt för andra hålhäckande fåglar och däggdjur som inte själva kan bygga bon.

Spillkråkan är en stannfågel som under sommarhalvåret i södra Sverige födosöker över arealer i storleksordningen 100-1000 ha. Det största hotet mot spillkråkan är skogsbruket och näringens allt större krav på skogsråvara. Minskad lövandel, ökad granandel och mera homogena bestånd i södra och mellersta Sverige missgynnar arten. Lämpliga boträd har minskat då det är lägre medelålder i bestånden i intensivt brukade trakter.

Eftersom spillkråkan i stor utsträckning livnär sig på hästmyror missgynnas den med största säkerhet av stubbrytning och GROT-uttag.

Äldre ogallrade lövskogsmiljöer och mogen tall- och granskog (dvs. gammelskog) är av mycket stort värde för spillkråkan och den biologiska mångfalden. De bör vara jämnt fördelat över skogslandskapet.

Bränder gynnar spillkråkan liksom flera andra hackspettsarter. Det är viktigt att de brända skogarna ej återplanteras med barr. Det är viktigt att det inom området finns god tillgång på grov asp och tall av de rätta dimensionerna.

Tjäder

Tjäder finns i den skogsklädda myren (91D0). Tjädern är knuten till större sammanhängande skogsområden med bl.a äldre successionsstadier av tall då de vintertid äter tallbarr och tallskott. På sommaren är den däremot mer variabel var den lever. Förekomsten av våtmarker är mycket viktig då de under våren livnär sig på späda skott av tuvull och insekter. Hönsans äggproduktion bestäms av tillgången på proteinrika växtdelar och frön. Kycklingarna lever också på insekter som de fångar i våtmarkerna. Tjädern är en stannfågel och rör sig normalt inom ett område i storleksordningen 25 km².

Den har starkt missgynnats av det storskaliga skogsbruket, särskilt i södra och mellersta Sverige där betydande populationsnedgångar konstaterats. Det allvarligaste hotet i skogsbrukslandskapet är de förändringar som skett och fortfarande sker på landskapsnivå, t.ex. fragmentering och tillkomsten av stora arealer med monokulturer av tall och gran som aldrig tillåts bli biologiskt mogna.

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus

- Ett nära samarbete mellan berörda myndigheter och den som äger eller brukar en mark är en av de viktigaste förutsättningarna för att ett områdes värdefulla livsmiljöer och arter ska finnas kvar.
- Att åtminstone de f.d. brandhärjade delarna av Västermyr hålls öppna.
- Att en uppföljning görs för att konstatera vilka delar för övrigt som behöver röjas för att gynna ljunpiparen, tjäder och orre m.m. i området.
- Att inte fler granplanteringar anläggs.
- Att hydrologin och pH-värdet förblir oförändrad eller endast svagt förändras i framtiden. Dock behöver fungerande diken på högmossen täppas igen för att höja vattenstatusen i området.
- Myren får inte utsättas för dikning eller torvtäkt så att dess hydrologi ändras.
- Att trädslagen blir rätt för regionen, dvs. att inte mer gran planteras och att tall och björk gynnas i den skogsbevuxna myren och på fastmarksholmar.
- Att man håller efter i kantzonen mellan högmossen och skogsbevuxen myr så att inte träden sprider ut sig för mycket på högmossen.
- Att inga vägar anläggs på myrarna.

- Fastmarksholmarna skyddas från ingrepp och lämnas för fri utveckling och planteras ej. Undantaget för fri utveckling är holmen där plattlummer växer som behövs röjas för att gynna arten.
- Orre, tjäder, spillkråka, järpe, ljungpipare, gröngöling och morkulla fortsätter att finnas i området och gynnas.
- Gamla och grova träd förekommer och gynnas.
- Död ved med högstubbar, lågor och torrakor förekommer.

Ytterligare information om naturtyper och Natura 2000-arter i tabell 1 kan hämtas från Naturvårdsverkets art- och biotopvägledningar under rubrikerna ”Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus” och ”Ekologiska krav”. Se Naturvårdsverkets webbplats www.naturvardsverket.se.

Risk för skada

De största riskerna för områdets naturtyper och Natura 2000-arter är:

- Ändrad hydrologi och pH. Det sura nedfallet påverkar pH-värdet så det kan sjunka med följd att en annan artsammansättning kan uppkomma. Även markavvattningsföretag och dämning i närliggande våtmarker eller fastmarksmiljöer kan ge en negativ påverkning på habitatet.
- Granplantering eller plantering av andra främmande trädslag.
- Igenväxning av t.ex. högmossen kan innebära att proportionerna mellan olika arter förändras och att habitatet på sikt övergår till skogsbevuxen myr (91D0).
- Vägdragning för att börja avverka i området. Det kan också påverka hydrologin.
- Avverkning av grova träd och bortplockning av död ved. Skogsbruk kan också innebära att näringsämnen läcker ut i myren.
- Utdikning och torvtäkt
- Spridning av kalk, aska och gödningsämnen ger drastiska förändringar på vegetationens artsammansättning.

Ytterligare information om naturtyper och Natura 2000-arter i tabell 1 kan hämtas från Naturvårdsverkets art- och biotopvägledningar under rubriken ”Hotbild”. Se Naturvårdsverkets webbplats www.naturvardsverket.se.

Bedömning av bevarandestatus

Vid fältbesök konstaterades bevarandestatusen för områdets naturtyper (se tabell 2).

Tabell 2. Bevarandestatus 2005 för områdets naturtyper och Natura 2000-arter. Bedömningen har gjorts efter de omfattande inventeringarna som gjordes 1985 av Ekologgruppen och 1999 av Jörgen Andersson, Lst. Området bedöms inte ha ändrats nämnvärt under de sista åren.

Naturtyper	Bevarandestatus
*Högmossar (7110)	Mycket gott bevarande
*Skogsbevuxen myr (91D0)	Gott bevarande
Öppna svagt välvda mossar, fattigkärr, intermediära kärr och gungflyn (7140)	Mycket gott bevarande
Dystrofa sjöar (3160)	Mycket gott bevarande
Degenererande högmossar (7120)	Ordinärt bevarande
Arter	
Spillkråka, <i>Dryocopus martius</i> (A236)	Mycket gott bevarande
Orre, <i>Tetrao tetrix tetrix</i> (A409)	Mycket gott bevarande
Tjäder, <i>Tetrao urogallus</i> (A108)	Gott bevarande

Skydd och bevarandeåtgärder

Ingreppt som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område kräver tillstånd av länsstyrelsen enligt 7 kapitlet 27-29 § miljöbalken. Detta gäller oavsett om ingreppet sker inom eller utanför ett Natura 2000-område. Bevarandeplanen ska också fungera som underlag för bedömningen av om tillstånd behövs och om tillstånd kan ges.

Markägare har rätt till ersättning om tillstånd inte kan ges och Natura 2000 innebär avsevärda begränsningar i pågående markanvändning inom den berörda delen av fastigheten. Mer information finns i Naturvårdsverkets broschyr "Natura 2000 Värdefull natur i Sverige" och på Naturvårdsverkets webbplats www.naturvardsverket.se.

Skydd

Inget direkt skydd finns för nuvarande. Området ingår i Myrskyddsplanen. Alla områden i Myrskyddsplanen skall skyddas med ett bra områdesskydd enligt nationella bevarandemål. Områden med naturtypen skogsbevuxen myr och som också är med i Myrskyddsplanen är prioriterade i arbetet med områdesskydd. De har också en framträdande plats i strategiarbetet för bevarande av värdefull skog.

Bevarandeåtgärder

Ingen skötselplan finns.

Staten har det övergripande ansvaret för skötseln av Natura 2000-områden och för att bevarandemålen uppnås. En förutsättning för att nå målen är ett gott samarbete mellan staten och den eller dem som äger eller brukar marken. Om skötseln av ett Natura 2000-område orsakar merkostnader för en markägare eller arrendator kan ersättning fås, till

exempel miljöersättning för betesmarker. Markägaren kan även skriva skötselavtal med Länsstyrelsen. Mer information om regler, ansvar och ersättningar i samband med Natura 2000 finns i Naturvårdsverkets broschyr ”Natura 2000 Värdefull natur i Sverige” och på Naturvårdsverkets webbplats www.naturvardsverket.se.

Restaureringsåtgärder

För att återfå en naturlig grundvattensfluktuation bör dikena på högmossen ses över. De gamla igenvuxna dikena kan förmodligen lämnas som de är men det finns nyare diken också bl.a. längs med den västra kanten av myrarna och i Vysslemys sydspets. Laggkärret runt en stor del av Västermyr är mer eller mindre bortdikade. Om man har en stabil och hög grundvattenyta i mossen utbildas ingen egentlig skog av t.ex. tall på mosseplanen, däremot kan skogsdungar finnas. Då högmossen och de omgivande laggkärrarna har helt olika hydrologi som är helt oberoende av varandra pga. att högmossen får allt sitt vatten från nederbörden och kärret får vattnet från grundvattnet, kärrstråk från fastmarksholmar samt omgivande vattendrag, kommer det bara att bli aktuellt att täppa igen ev. fungerande diken på högmossen.

De områden som har torvtäkt (degenererad högmosse) kan på lång sikt restaureras till högmosse. Mossen kan då förväntas återfå sin torvbildande förmåga inom 30 år. För att restaurera degenererade högmossor krävs insatser för att återställa de hydrologiska förutsättningarna. Detta kan innebära både igenläggningar av dikningar, dämningar av torvtäktsområden eller liknande och vissa markarbeten.

Inga nya vägar bör anläggas ute på myrarna, en nyanlagd väg finns i Vysslemys nordvästra kant och sten har använts för att fylla ut samtidigt som några fastmarksholmar har förstörts.

Om kraftledningen av någon anledning t.ex. i samband med en storm behöver dras om, bör placeringen noga planeras så att ej t.ex. tjäderspelet störs. Gränserna för Natura 2000 bör justeras för att få med någon av de värdefulla områdena som anses ha höga naturvärden i kanterna av myrkomplexet, bl.a. tjädern kan gynnas då.

Löpande skötsel

Det brandhärjade området bör röjas på småplantor för att gynna t.ex. den i Skåne mycket ovanliga fågeln ljungpiparen samt tjäder och orre. Man vet av erfarenhet att brand och/eller röjning gynnar den. Brandens röjningseffekter gynnade t.ex. ljungpiparen vid branden 1982. Röjningar på Fåjemyr i Hässleholm gynnade också ljungpiparen. Då ljungpiparförekomsten på Vyssle- och Västermyr utgör ett av de största naturvärdena här kan det vara befogat med regelbundet återkommande röjningar i busk- och trädskiktet, åtminstone på den del av området som brann 1982.

På sina håll kan det behövas hålla efter buskar och träd i kantzonen mellan högmossen och skogsbevuxen myr så att inte träden sprider ut sig för mycket på högmossen. För att gynna plattlummern behövs röjningar göra på den fastmarksholme där den växer.

Viktigt att tänka på

Alla som planerar att utföra en åtgärd som man tror kan påverka ett områdes naturvärden ska på ett tidigt stadium kontakta Länsstyrelsen. Det underlättar eventuell tillståndsprövning som Länsstyrelsen ska göra. När det gäller åtgärder på skogsmark ska istället Skogsvårdstyrelsen kontaktas.

Uppföljning

1. Kontroll av naturtypernas areal, struktur och funktion och typiska arter vart 5-6 år.
2. Kontroll av Natura 2000-arternas förekomst och deras livsmiljös struktur och funktion vart 5-6 år.
3. Sammanställning och utvärdering av skydd och meddelade tillstånd.
4. Att en uppföljning görs för att konstatera vilka delar som behöver röjas för att gynna ljungpipare, tjäder och orre m.m. i området.

Övrigt

Bevarandeplanen gäller tills vidare. Bevarandeplanen kommer att revideras om ny kunskap ger anledning till det.

Referenser

- Artdatabankens Artfaktablad (1992-2001) för de rödlistade arterna inom området.
Artdatabankens information till Länsstyrelsen i Skåne Län om rödlistade arter, GIS-skikt.
Campbells kulturbygder på 1700-talet. Information till Länsstyrelsen i Skåne län, GIS-skikt
Ekologgruppen, Vyssle -och Väster myr-en naturinventering. 1985. Länsstyrelsen i Kristianstad kommun.
Löfroth M. (ed.) 1997. Svenska naturtyper i det europeiska nätverket Natura 2000. Naturvårdsverket.
Naturvårdsverkets förlag.
Länsstyrelsen i Kristianstad län, 1996. Från Bjäre till Österlen, Skånska natur- och kulturmiljöer.
Kristianstad Län.
Mullarney. K m.fl. Fåglarna - Alla Europas och Medelhavsområdets fåglar i fält. 1999. Albert Bonniers förlag,
Stockholm.

Myrar i Kristianstad län. 1983. Länsstyrelsen i Kristianstad län. Planeringsavdelningen.
Myrskyddsplan för Sverige. 1994, Naturvårdsverket.
Naturvårdsplan för Osby kommun. 2001. Osby kommun.
Olsson, K.-A. m.fl. 2003. Floran i Skåne. Vegetation och utflyktsmål. Lund.
Översiktsplan för Osby kommun, 2003. Osby kommun.

Bilagor

1. Karta med naturtyper enligt Natura 2000
2. Rödlistade arter

Upprättad av Länsstyrelsen i Skåne län

Planförfattare: Marie Löfberg

Senast reviderad 2005-12-06 av Marie Löfberg

Bilaga 2

Fågelinventering av Vysslemyr och Västermyr

våren 1984 (Göingebygdens biologiska förening). Dessutom observerades enkelbeckasin, buskskvätta och ängspiplärka. Tjäder, järpe, spillkråka, gröngöling och morkulla har hittats av Jörgen Andersson, Lst i en annan inventering 1999. Då fanns det ca. 5 st spelande tjädertuppar på Vysslemyr. Vid skogsfågelinventeringen 2002 (skof) hittades ca. 15 spelande tuppar och någon enstaka järpe.

	Orre	Gräsand	Kricka	Ljungpipare	Trana	Storspov
Vysslemyr	5-10st hanar	1 par	1 par	1 varnande ex	hördes	
Västermyr	3-5st hanar			3 par varnande		hördes

